

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره نظری - عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارائه دهنده درس: شنوایی شناسی

عنوان درس: مبانی توانبخشی شنوایی

نوع و تعداد واحد^۱: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی

نام مسؤول درس: دکتر فرنوش جاراللهی

مدرس/ مدرسان: دکتر فرنوش جاراللهی - آقای علیرضا نجف پور

پیش نیاز/ همزمان: -

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی شنوایی شناسی

اطلاعات مسؤول درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: شنوایی شناسی

محل کار: دانشکده علوم توانبخشی

تلفن تماس: ۰۲۲۲۲۸۰۵۱ - داخلی ۴۱۱

نشانی پست الکترونیک: jarollahi.f@iums.ac.ir

^۱نوع واحد: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب در برنامه آموزشی

توصیف کلی درس

از آنجا که توانبخشی شنوایی یکی از ارکان اصلی گرایش توانبخشی در رشته شنوایی شناسی است، آشنایی دانشجویان با مفاهیم پایه ای که در این درس ارائه می شود برای یادگیری و فهم دروس تخصصی توانبخشی شنوایی لازم و در کسب مهارت های اصلی در این حیطه و انجام وظایف حرفه ای آینده دانشجویان ضروری است.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

- ۱- کلیات و مفاهیم پایه ای توانبخشی شنوایی
- ۲- مفاهیم پایه ای مربوط به ارتباط، تأثیرات سوء کم شنوایی بر ارتباط
- ۳- آشنایی با آموزش ارتباط، راهبردهای ارتباطی و انواع آن
- ۴- آشنایی با آموزش گفتارخوانی
- ۵- آشنایی با آموزش مهارت های شنوایی
- ۶- توانبخشی شنوایی کودکان: آشنایی کلی با برنامه های مداخله برای کودکان
- ۷- آشنایی با توانبخشی کودکان کم شنوای کاشت حلزون شده
- ۸- آشنایی با نحوه ارزیابی در حیطه های توانبخشی شنوایی
- ۹- توانبخشی شنوایی بزرگسالان: آشنایی کلی با برنامه مداخله برای بزرگسالان و ملاحظات خاص سالمندان
- ۱۰- آشنایی کلی با اختلالات ارتباطی در انواع معلولیت ها (نابینایی، فلج مغزی، کم توانی ذهنی، اختلال یادگیری، اوتیسم و ...)
- ۱۱- آشنایی با انواع روش های ارتباطی ناشنوایان

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

پس از پایان این درس انتظار می رود که فراگیر:

بخش نظری:

اهداف اختصاصی هدف کلی ۱:

- معرفی سه حیطه شنوایی شناسی و تبیین جایگاه توانبخشی
- تعاریف توانبخشی و توانبخشی شنوایی
- معرفی زیرمجموعه ها (اجزاء) توانبخشی شنوایی
- اهداف توانبخشی شنوایی در کودکان و بزرگسالان

- معرفی تیم توانبخشی و نقش شنوایی شناس در تیم

اهداف اختصاصی هدف کلی ۲:

- تعریف ارتباط، انواع آن و عوامل موثر بر ارتباط
- طبقه بندی کم شنوایی و معلولیت شنوایی
- تأثیر سوء کم شنوایی بر مهارت ارتباط، توانایی های زبانی و بیانی و گفتاری، موقعیت های اجتماعی، تعاملات خانوادگی (در کودکان و بزرگسالان)

اهداف اختصاصی هدف کلی ۳:

- الگوی ارتباط
- آموزش ارتباط
- راهبردهای ارتباطی و انواع آن

اهداف اختصاصی هدف کلی ۴:

- تعاریف گفتارخوانی
- عوامل مؤثر بر گفتارخوانی
- انواع آموزش های گفتارخوانی

اهداف اختصاصی هدف کلی ۵:

- تعاریف مهارت های شنوایی
- اهداف، فواید و ضرورت، کاندیداتوری
- اصول طراحی ساخت تمرینات مهارت شنوایی
- عوامل موثر بر ساخت تمرینات

اهداف اختصاصی هدف کلی ۶:

- انواع برنامه های مداخله برای کودکان کم شنوا
- چهار تصمیم مهم در برنامه مداخله
- عوامل مهم بر تصمیم گیریها در برنامه مداخله
- مشکلات گفتاری، زبانی، ارتباطی و سواد کودکان کم شنوا

اهداف اختصاصی هدف کلی ۷:

- معرفی اجزاء و نحوه کارکرد سمعکها و پروتز کاشت حلزون و تفاوت آنها
- کاندیداتوری کاشت حلزون
- اندیکاسیونها و کنتراندیکاسیونها در کودکان و بزرگسالان
- مراحل دریافت پروتز کاشت حلزون شنوایی

اهداف اختصاصی هدف کلی ۸:

- ارزیابی وضعیت ارتباطی
- ارزیابی متغیرهای همراه (مسائل روانشناختی و اجتماعی و ...)

- ارزیابی شرایط وابسته (وضعیت فیزیکی، بیماری های سیستم شنوایی، شرایط محیطی و ...)
- ارزیابی نگرش
- ارزیابی ها در بزرگسالان: ارزیابی مشکلات ارتباطی- ارزیابی مهارت گفتارخوانی- ارزیابی های مهارت های شنوایی- ارزیابی وزوز گوش
- انواع ابزارهای ارزیابی: چک لیست، پرسشنامه، آزمونهای غربالگری و تشخیصی

اهداف اختصاصی هدف کلی ۹:

- کم شنوایی در بزرگسالان
- عوامل مؤثر بر طراحی برنامه توانبخشی شنوایی فردی
- الگویی برای ارائه توانبخشی شنوایی برای بزرگسالان کم شنوا
- مراحل طراحی برنامه توانبخشی شنوایی برای بزرگسالان کم شنوا
- اجزاء برنامه توانبخشی شنوایی
- ملاحظات خاص توانبخشی شنوایی برای سالمندان کم شنوا

اهداف اختصاصی هدف کلی ۱۰:

- شناخت انواع مشکلاتی که ایجاد اختلال ارتباطی می کنند:
 - آسیب های شنوایی محیطی و مرکزی
 - اختلال یادگیری
 - کم توانی های ذهنی
 - مشکلات کم توجهی / بیش فعالی
 - فلج مغزی
 - نابینایی / ناشنوایی
 - اوتیسم
 - اختلالات زبانی

بخش عملی

اهداف اختصاصی هدف کلی ۱۱:

- آشنایی با روش های ارتباطی برای افراد کم شنوا / ناشنوا
- آشنایی با انواع زبان های اشاره
- تمرین و کسب مهارت اولیه در استفاده از زبان اشاره ایرانی
 - الفبای دستی
 - واژگان پرکاربرد

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

رویکرد آموزشی^۱:

□ ترکیبی^۳

■ حضوری

□ مجازی^۲

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

□ کلاس وارونه

□ یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

□ یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد حضوری

■ سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

□ بحث در گروه های کوچک

□ یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

□ یادگیری مبتنی بر سناریو

□ استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)

□ یادگیری مبتنی بر بازی

■ سایر موارد نام ببرید: مشاهده و اجرای همزمان (برای بخش عملی)

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می رود.

لطفا نام ببرید.....

1. Educational Approach
2. Virtual Approach
3. Blended Approach

جدول تقویم ارائه درس مبانی توانبخشی شنوایی

جلسه	عنوان مبحث فعالیت یادگیری / تکالیف	روش یاددهی - یادگیری
۱	معرفی طرح دوره درس بخش نظری: ضرورت یادگیری این درس - ضرورت و اهمیت به کارگیری درمان‌های توانبخشی - معرفی سه حیطه شنوایی شناسی و تبیین جایگاه توانبخشی - تعاریف توانبخشی و توانبخشی شنوایی - معرفی زیرمجموعه‌ها (اجزاء) توانبخشی شنوایی - اهداف توانبخشی شنوایی در کودکان و بزرگسالان - معرفی تیم توانبخشی و نقش شنوایی شناس در تیم بخش عملی: آشنایی با روش‌های ارتباطی برای افراد کم شنوا / ناشنوا	سخنرانی تعاملی مشاهده تمرین عملی
۲	بخش نظری: تعریف ارتباط، انواع آن و عوامل موثر بر ارتباط - طبقه بندی کم شنوایی و معلولیت شنوایی - تأثیر سوء کم شنوایی بر مهارت ارتباط، توانایی‌های زبانی و بیانی و گفتاری، موقعیت‌های اجتماعی، تعاملات خانوادگی (در کودکان و بزرگسالان) بخش عملی: آشنایی با انواع زبان‌های اشاره	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی
۳	بخش نظری: الگوی ارتباط، آموزش ارتباط، راهبردهای ارتباطی و انواع آن بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی - الفبای فارسی دستی	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی
۴	بخش نظری: آشنایی کلی با مباحث توانبخشی شنوایی: گفتارخوانی و تعاریف آن - عوامل مؤثر بر آن - روش‌های متداول آموزش گفتارخوانی بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی - الفبای فارسی دستی	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی
۵	بخش نظری: آشنایی کلی با مباحث توانبخشی شنوایی: مهارت‌های شنوایی و تعاریف، اهداف، فواید و ضرورت، کاندیداتوری بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی - واژگان فارسی پر کاربرد	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی
۶	بخش نظری: آشنایی کلی با مباحث توانبخشی شنوایی: انواع روش‌های ساخت تمرینات مهارت شنوایی و عوامل موثر بر آن بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی - واژگان فارسی پر کاربرد	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی
۷	بخش نظری: توانبخشی شنوایی کودکان: آشنایی کلی با برنامه‌های مداخله برای کودکان و چهار تصمیم مهم در آن - آمارها - عوامل مهم بر تصمیم‌گیریها در برنامه مداخله بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی - واژگان فارسی پر کاربرد	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی
۸	بخش نظری: ارزیابی میان ترم - توانبخشی شنوایی کودکان: مشکلات گفتاری، زبانی و سطح سواد کودکان کم شنوا / ناشنوا - تجهیزات کمک شنوایی و فن آوری مربوطه بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی - واژگان فارسی پر کاربرد - ارزیابی اول و ارائه بازخورد	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی
۹	بخش نظری: مدیریت کودکان دریافت‌کننده کاشت حلزون بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی - واژگان فارسی پر کاربرد	سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی

سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی	بخش نظری: توانبخشی شنوایی برای بزرگسالان کم شنوا بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی- واژگان فارسی پر کاربرد	۱۰
سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی	بخش نظری: ملاحظات خاص توانبخشی برای سالمندان کم شنوا بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره- ایرانی واژگان فارسی پر کاربرد	۱۱
سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی	بخش نظری: ارزیابی های توانبخشی برای کودکان و بزرگسالان کم شنوا بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی- واژگان فارسی پر کاربرد - ارزیابی دوم و ارائه بازخورد	۱۲
سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی	بخش نظری: شناخت انواع آسیب های منجر به اختلال ارتباطی: آسیب های شنوایی محیطی و مرکزی- اختلال یادگیری- کم توانی های ذهنی- مشکلات کم توجهی / بیش فعالی بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره- واژگان فارسی پر کاربرد	۱۳
سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی	بخش نظری: شناخت انواع آسیب های منجر به اختلال ارتباطی: فلج مغزی- نابینایی / ناشنوایی- اوتیسم- اختلالات زبانی بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی- واژگان فارسی پر کاربرد	۱۴
سخنرانی تعاملی مشاهده و تمرین عملی	بخش نظری: ارائه های دانشجویان بخش عملی: تمرین استفاده از زبان اشاره ایرانی- واژگان فارسی پر کاربرد	۱۵
سخنرانی تعاملی ارزیابی عملی	بخش نظری: ارائه های دانشجویان بخش عملی: ارزیابی پایان ترم به روش مشاهده مستقیم مهارت عملی استفاده از زبان اشاره در برقراری ارتباط	۱۶
ارزیابی کتبی	ارزیابی پایان ترم (بخش نظری) به روش آزمون کتبی	۱۷

وظایف و انتظارات از دانشجو:

وظایف عمومی دانشجو و انتظارات در طول دوره نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس^۴

- انتخاب، ترجمه و ارائه مقاله ای تحقیقی یا مروری متناسب با موضوع بحث و نقد روش های ارتباطی (۲ نمره)
- امتحان میان ترم از مباحث نظری (۳ نمره)
- امتحان پایان ترم:

بخش نظری (۸ نمره)

بخش عملی بصورت تکوینی سه بار در طول ترم (۷ نمره)

^۴وظایف عمومی می توانند در همه انواع دوره های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

روش ارزیابی دانشجویان:

▪ ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده) ^۱ ✓
- ارزیابی تراکمی (پایانی) ^۲

سهم ارزشیابی هر نوع / روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره

درصد از نمره کل	مبنای ارزشیابی
۱۰	انتخاب، ترجمه و ارائه یک مقاله تحقیقی یا مروری
۱۵	آزمون میانی
۳۵	آزمون پایانی بخش عملی (میانگین سه بار ارزشیابی)
۴۰	آزمون پایانی بخش نظری

منابع:

منابع شامل کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وب سایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب:

1. Tye-Murray N, (2020), Foundations of Aural Rehabilitation, San Diego, California: Singular Publishing Group.
2. Show RL & Nerbonne MA, (2018), "Introduction to Audiologic Rehabilitation", Allyn and Bacon.

۳. درسنامه مبانی توانبخشی شنوایی، جاراللهی فرنوش و توفان ریحانه، انتشارات ستایش هستی، ۱۳۹۷
۴. جی ورتز مارگارت و همکاران (ترجمه شریفی درآمدی پرویز و همکاران، ۱۳۹۴، مبانی آموزش و پرورش کودکان استثنائی: آنچه معلمان باید درباره آموزش ویژه بدانند، چاپ سوم، تهران: نشر دانژه.

ب) مقالات:

ج) محتوای الکترونیکی:

د) منابع برای مطالعه بیشتر:

1. Katz J, (2015), Handbook of Clinical Audiology, Baltimore: Williams & Wilkins.
2. Galster JA, (2019), Audiology Treatment, New York: Thieme.
۳. جاراللهی فرنوش، ۱۴۰۰، آزمون توانا: آزمونی برای تعیین مهارت های شنوایی کودکان شنوای ۳-۴ ساله، تهران: انتشارات ستایش هستی، چاپ دوم.